

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

139

140

C O D I C E S
H E R M E N E U T I C I .

LXIV. VII. 24

863 **C**odex membraneus lat. Sec. XI. Folior. 243. 12. non una manu, sed ita conscriptus, ut partes quaedam Seculum X. aliae item Sec. XII. respicere videantur, nitidus et bonae Notae hoc rubro est: *Incipunt Glossæ In Genesin.* Etiam Cod. CCLXXVII. laudamus eruditas has in universa Biblia Glossas; at praesens, qui olim Seb. Tengnagelii Bibliothecæ nostri Praefecti semper cum Lambecio nominandi *κτημα* fuit, eas integras non absque insigni augmentatione exhibet. Initium faciunt Glossæ in Praefationem Hieronymi in Pentateuchum hoc modo: *Prologus est prolocutio. Proemium est initium dicendi. Sunt enim prœmia principia librorum. que ante causę rationem ad instruendas audentium aures coaptantur. Presagium i. prescientia. pentateuchum i. V. librorum. &c.* Glossæ in Genesin ita ordiuntur: *De libro Brevis. ebraice. genesis grece. generatio latine. In principio i. initio ordinis Creaturarum. Terra erat inanis i. inutilis et uacua i. ornata. Alia translatio habet inuisibilis et incomposita in quo intellegitur adhuc in-*

perfectio corporalis substantię significata &c. Ita enotatur Pentateuchus totus, Librique Josue, Judicum et Ruth, memoratis non raro των Septuaginta, Aquilæ Symmachique versionibus. Sed et Theotisca frequenter insperguntur; sic vel in Genesi: Murboum Caprificus, *In Thera Chuoli ad Auram. Brunaz Furvum. Eleuaz Fulvum. Dinc zit Placiti tempus. Albarin Populeus. Mandaloumin Amygdalinus. Hesilin e Corylo. Bitrōgan Delusa. Ardoreta Emarcuit &c.* Unde Teuto fuit Glossator noster, quod e sequentibus confirmabitur. Nam

Fol. 97. interrumptur *Glossarium*, et succedunt, quae ordine edisseram. 1) Doctrina de pronunciatione singularum literarum ope organorum, quae incipit: A. Sub biatu oris congruo solo spiritu memoramus. B. Labris per spiritus impetum reclusis edicimus. &c. et jam alibi indicata est. 2) Notitia Characterum Graecorum, Hebraicorum, Latinorum, Aethici Philosophi et Marcomannicorum, adiectis singulorum Figuris, additisque nominibus. Extat haec Notitia

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

141

CODICES HERMENEUTICI.

142

titia cum in *Codd. nostris aliis*, tum in edit. *Colon. Opp. Rabani Mauri T. VI. 1626. p. 333. f.* Figurae tamen hinc inde non parum inter se variant. 3) Specimen *Monogrammatum XIX.* itaque uno plus, quam apud *Rabanum* mox cit. idque in voce *DEVS*. Adjectit Scriptor ex *Hadriani Aug. Epigrammate*: *Animula nudula ibis ad loca pallidula frigidaque. non ut soles dabis ioca.* Item: *Artemon. est uelum magis causa dirigendę nauis quam celeritatis.* Quod cum infra in *Glossis ad Acta Apost. fol. 195.* pene iisdem verbis repeta-

Pro k. l. m. n. o. p. q. r. s. t.
ik. ia. ib. ic. id. ie. is. iz. ih. it.

Secundum meris literis i et l. vel si mavis, lineolis perpendicularibus brevibus et longis absolvitur ita, ut sex primae literae constent una lineola brevi, longis vero usque ad numerum sextum crescentibus, sex secundae lineolis

a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. &c.
il. ill. illl. illll. illlll. ul. ull. ulll. ullll. ulllll.

Tertium variis constat ductibus. *H* et *K* suam formam retinet; a pene numerum binarium 2. refert, o vero graecum ε. *Quartum* literarum loco numeros Romanos ponit progredientes ab a. I. usque ad z. XXIII. Ejusmodi lufus habes in *Job. Trithemii Polygraphia*; an autem nostri hi praesentes cuidam Codici scribendo unquam adhibiti fuerint, ignoro. Ab iis certe characteribus, quos alibi indica-

tur, argumento esse possit, *Grammatica haec et Glossas* ab eodem Autore proficisci. 4) *Notae dictae Caesaris*, et *S. Bonifacii*, ut apud *Rabanum* cit. sed Editor in posterioribus id, quod praecipuum est, omisit; posuit enim: B. F. K. P. X. quin praemitteret A. E. I. O. V. et indicaret, illas literas harum loco in *Alphabete Bonifaciano* servire. 5) *Alia IV. Alphabetata* arbitraria et arcana, in quorum *Primo* literis praecedentibus suae formae suoque valori relictis deinceps sic proceditur:

u. x. y. z.
k. ka. kb. kc.

brevibus duabus, sex tertiae lineolis brevibus tribus, quinque ultimae lineolis brevibus quatuor, lineolis longis semper eundem, quem dixi, progressum observantibus. Ita.

vi, distant. 6) *Literarum Hebraicarum nomina et significata*, ita: *Aleph Dothrina. Beth Domus. Gimel Plenitudo. Deleth Tabularum. He Ista. Vau Et. Zain Haec &c.* Et decurso Alphabeto: *Post interpretationem elementorum intelligentię ordo dicendus est. Prima conexio est. Dothrina Domus Plenitudo Tabularum* (nempe Aleph Beth Gimel Daleth) *Quia uidelicet dothrina aecclie que domus dei est.*

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

143

C O D I C E S

144

*eſt. in librorum reperitur plenitude diuinorum &c. Ingenioſe, modo Significata Elementis *Hebraicis* tributa ſemper recte haberent!*
 7) Brevis Doctrina *De Talentis. De Artium Inventoribus. De Nomina- minibus Ventorum et Mensum. De IV. Principalibus Virtutibus. De Medicina. De IV. Mariis ex Hieronymo. De ſex Nominibus Dei. De Diis Gentium. De Aedificatione Templi ex Augustino. Nomina Musarum. De diuifione Musicæ Artis.* Schema Arboris Consanguinitatis cum expoſitione. Interpretatio quorundam Verborum graecorum et Explicatio Terminorum Aristotelis. De Operet sex Dierum. Ex his Nomina Ventorum et Mensum ſunt etiam apud

Capfa. Chephſa. Calix. Chelib. Thuribulum. Rouchfaz. Candelabrum. Charcifal. Acerra. Wirouchfaz. Casula. Miffacbal. Sandalia. Riumifcan Scuoba.

Rabanum cit. Verum in Cod. noſtro Euro additur: nubes generat, vuolchan pirit, Austro: humidus et calidus, naſs enti vuarm, et Africo: tempeſtuosus, unuuintari. Notata de Muſis et Muſica apud nos etiam alibi leguntur. In expoſitione Arboris Consanguinitatis hae Glosſae Theotiscae occurruunt: Uitricus ſtiuffater. Priuignus ſtiuffun. Priuigna ſtiuftobter. Leuir Zeibhor. Conlaſtaneus Spunipruoder.
 8) Hinc a fol. 118. inſignis ſequitur Nomenclator VII. Capitum Latinotheotisculus, quem addendum Glosſariis Eccardianis T. II. Rer. Franc. Orient. cum Eruditis communicare non piget. Itaque I. *De Ornato Ecclesiae:*

Mappula. Hantfano. Campanum. Clocca. Clica. Pallia. Fellola. Feblahan. Stragolum. Panchlachan. Tapetum. Teppit. Luminaria. Liothfaz.

II. *De Edificiis.*

Horreum. Spicari. Granarium. Chornbus. Scuria. Scuginna. Cellarium. Chellari. Pistrinum. Phistrina. Culina. Cubina. Molendinum. Muli. Claſula. Pizunna. Canalis. Chanali.

Zeta (Διατά). Chamera. Sarchoffagum. Sarch. Mola. Chuirna. Molaris. Chuiern ſtein. Clauſura. Wori. Capiferium. Muoltra. Pinfo. Chnito. Feretrum. i. Loculus. Capillus (l. Capulus). Para.

III.

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

145

HERMENEUTICI.

146

III. De Vasis.

Cuba uel Doleum. <i>Putinna. Tunna.</i>	Crater. <i>Scala.</i>
<i>Cuopha. Tima. Zupur</i> i. bipar.	<i>Cribrum. Ritra.</i>
Situla. <i>Einpar.</i>	<i>Cribellum. Sip.</i>
Alueus. <i>Troch.</i>	<i>Sedatum. Hasip.</i>
Alueolus. <i>Trugili.</i>	<i>Chorbis. Chorpb.</i>
Sciphus. <i>Chopb.</i>	<i>Buxus. Bubs.</i>
Cuppa. <i>Chopha.</i>	<i>Gallida. Gellita. Becharu. Pecbara.</i>
Nappus. <i>Naph.</i>	<i>Capita. Kepita.</i>
Catinum. <i>Parapsis. Sulzbar.</i>	<i>Flascones. Flascun.</i>
Urceus. <i>Urzel.</i>	<i>Modius. Mutti.</i>
Coclear. <i>Lephil.</i>	<i>Lapidea. Steinna.</i>
Manile. <i>Hantfaz.</i>	<i>Olla uel Cacabus. Hefan.</i>
Scutula. <i>Scuzila.</i>	
Capula. <i>Helza.</i>	
Lanx. <i>Pach ueiga.</i>	

IV. De Ferramentis.

Torax. <i>Lorica. Prunna.</i>	Falx. <i>Segansa.</i>
Lancea. <i>Sper.</i>	Falcicula. <i>Sichila.</i>
Galea uel Cassis. <i>Helm.</i>	Circinus. <i>Reizza.</i>
Ocrea. <i>Peinperga.</i>	Securis. <i>Accus.</i>
Spata. <i>Mucro. Ensis. Suuert.</i>	Dolabra. <i>Parta.</i>
Capula. <i>Helza.</i>	Perpunctoria. <i>Stouph bisam.</i>
Faidilus. <i>Fezzil.</i>	Terebellus. <i>Napager.</i>
Balteum. <i>Palz.</i>	Plena. <i>Scapo.</i>
Semispantium uel Cultrum. <i>Sabs.</i>	Scalprum. <i>Scrotisran.</i>
Cultellus. <i>Mezzeres.</i>	Runzinum uel Roscina. <i>Nuhil.</i>
Arcus. <i>Pogo.</i>	Afcia. <i>Debfa.</i>
Scutum uel Clippeum. <i>Scilt.</i>	Pala. <i>Scauula. Uangas. Crapun.</i>
Umbo. <i>Rantpogo.</i>	Bibellis. <i>Pibal.</i>
Sagitta. <i>Strala.</i>	Bidiuum. <i>Kertari.</i>
Pilus. <i>Pheil.</i>	Fosforium. <i>Houua.</i>
Pharetra. <i>Chochari.</i>	Tridens. <i>Mistcapala.</i>
Pulzio. <i>Polz.</i>	Sarculum. <i>Letisarn.</i>
Corda. <i>Senua.</i>	Forcipes. <i>Scari.</i>
Graphium. <i>Stilus. Cripbil.</i>	Rasorum. <i>Nouacula. Scarafahs.</i>
Scinonem. <i>Scinun.</i>	Fuscinula. <i>Crouuil.</i>
Subula. <i>Ala.</i>	Graticula. <i>Rost ifarn.</i>
Amus. <i>Angal.</i>	Crumacule. <i>Hala.</i>
Acus. <i>Nadla.</i>	Caldariolum. <i>Chezil.</i>

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

147

C O D I C E S

148

- Andena. *Prantretta.*
 Titio uel Torris. *Prant.*
 Uomer. *Waganjo.*
 Ligo. *Seb.*
 Peeten. *Champ.*

- Bacinus. *Bechi.*
 Patella uel Frixorium. *Fanna.*
 Gazza. *Chella.*
 Aqua maniles. *Hantchar.*

V. De Culturis Terre.

- Terra salica. *Seli lant.*
 Mansus. *Huopa.*
 Jurnales. *Jub.*
 Aratura. *Celga.*
 Coloni. *Puringa.*
 Libertini. *Frilazza.*
 Aratrum. *Fluoch.*
 Erpica. *Eggida.*
 Plaustrum. *Uuagan.*
 Humeruli. *Chippbun.*
 Radii. *Felgun.*

- Canti. *Speichbun.*
 Modigli. *Napa.*
 Lora. *Lobbelman.*
 Scala. *Leitra.*
 Jugum. *Job.*
 Rota. *Rad.*
 Curta. *Hof.*
 Curtalis. *Houa stat.*
 Funis. *Seil.*
 Stiua. *Kerza.*

VI. De Animalibus.

- Admissarius. *Scelo.*
 Emissarius. *Reinno.*
 Ambulator. *Celtari.*
 Sellarius. *Satalros.*
 Fallere (Phalerae) *Satalkiscirri.*
 Equa. *Meriba.*
 Equaritia. *Stuat.*
 Mulio. *Stuotari.*
 Epicarius. *Egidari.*
 Poledrus. *Folo.*
 Pultrinus. *Fuli.*
 Equus sonipes. *Ross.*
 Taurus. *Far.*
 Bos. *Rint.*
 Fetellus uel Uitulus. *Chalb.*
 Uacca. *Chuoa.*
 Armentarius uel Bubulcus. *Sueigari.*
 Uaccaritia. *Sueiga.*
 Bidentes. *Oues.* *Scaf.*

- Aries. *Ram.*
 Agnus. *Lamp.*
 Agna. *Chilpura.*
 Multones. *Uuidiri.*
 Hircus. *Poch.*
 Hircellus. *Puchili.*
 Capra. *Ketz.*
 Capella. *Kizzella.*
 Uerres. *Peri.*
 Sues. *Suin.*
 Porculus. *Porcellus.* *Faribir.*
 Magalis. *Parch.*
 Scrofa. *Su.*
 Suculi. *Suuili.*
 Molossus. *Rudo.*
 Allex (Alces). *Flanx* (Elanx?)
Elabo.
 Grellus (Grillus). *Muchheimo.*
 Uelter (Veltris, Vertagus). *Uint.*
 Canicula. *Zoba.*

Mu-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

149

HERMENEUTICI.

150

Muriceps uel Mufio uel pilax.
Chazza.
 Lepus. *Haso.*
 Castor uel Fiber. *Pipar.*
 Lustrus uel Luter. *Ottar.*
 Onager. *Wilder Esfil.*

Barrus uel Elefas. *Helfant.*
 Crifes (Gryphs) *Crifo.*
 Linx. *Lubs.*
 Simia. *Affo.*
 Cenozebali (Cynocephali). *Hun-*
thopiton.

VII. De Vestimentis.

Tunica. *Kiuuati.*
 Camisa. *Hemidi.*
 Camisiale. *Hemidlachan.*
 Saracile. *Fettidi.*
 Brazile uel Femoralia. *Pruoch.*
 Trabuena (Trabuchus) *Diob*
Pruobc.
 Fasciola. *Uuintinga.*
 Pedules. *Fuoztuocha.*
 Lisinnas. *Lisinum.*
 Caligas. *Chelissa.*
 Calciaria. *Scuoba.*
 Mitra uel Pileus. *Huot.*
 Vuanti (Chirothecae). *Hantscuo-*
ba.
 Collarium. Armilla. *Pouga.*

Sagum. *Labcan.*
 Persum uel Sandicinum (Pannus
 coloratus). *Uueitin.*
 Coopertorium. *Chuparturi.*
 Tragulum. *Fehlaban.*
 Lena (Substratum Lecti). *Zuffa.*
 Tempis (a Tempe) uel Scena.
Loupa.
 Cortina linea. *Umpibane.*
 Tentorium. *Kicelt.*
 Linteamina. *Lliblabcan.*
 Culcitra. *Peti.*
 Capitale. *Houpitfulin.*
 Plumatium. *Uuangari.*
 Ceruical. *Chussili.*

Varia sunt in hoc *Nomenclatore*,
 etiam inter Latina, quae in vul-
 gatis haetenus *Glossariis* non repe-
 riuntur. Singulorum vero discus-
 sionibus immorari ex instituto non
 est. 9) Succedit Expositio *Orna-*
mentorum Muliebrium mutila; ex-
 cedit enim unum saltem *Codici* fo-
 lium, unde et, quae de *Funeri-*
bis sequuntur, ακεφαλα sunt, *Ex-*
cerptum de libro ethimologiarum
yfidi. Definitiones ut plurimum
 Rerum ad literas pertinentium.

Fol. 126. p. 2. resumuntur
Glossae in Biblia hoc initio: *Pri-*
ma pars regum samuel ebraice dici-
tur. Amatha ciuitas est ipsa qui in

ueteri translatione Arimathia dici-
 tur &c.

Fol. 137. p. 2. ad verba:
auium ardua et excelsa teneant
 &c. coincidit *Codex* cum altero
 mutilo in *Indice* notando. Eno-
 tantur deinceps *Paralipomena*, *Pro-*
verbia, *Ecclesiastes*, *Cantica Cant.*
Sapientia, *Acta Apostol.* et *Epi-*
stolae, item *Evangelia*.

Fol. 214. p. 2. interseritur
Notitia De Vestimentis Sacer-
dotalibus, videlicet: *De Super-*
bumerali, *Podere i.* *Tunica Li-*
nea, *Cingulo*, *Fanone*, *Orario*,
Dalmatica, *Casula*, *Sandaliis* et
Pallio, hoc ingressu: *De ueste*
sacer-

Wien, Österreichische Nationalbibliothek (ÖNB), Cod. 1761

Michael Denis: Codices Manuscripti Bibliothecae Palatinae Vindobonensis Latini Aliarumque Occidentis Linguarum. Vol. I. Pars I. Wien 1793.

151

C O D I C E S

152

sacerdotali moderno ad antiquum habitum comparato, quid mystice significet, persequamur. Sumta sunt haec e Rabani L. I. de Institut. Clericor. a C. 14. edit. suprac. T. VI. p. 7. sed hic succinctius repraesentata.

Fol. 217. iterum redditur ad *Glossas* et quidem in *Psalmos*, in *Epistolam ad Hebraeos* et in *Apocalypsin*, ubi C. 21. v. 8. in voce *execratis* sistitur, quin folium deperiisse videatur. In secunda hac Expositionis Parte, videlicet a *Libris Samuelis*, rarescunt *Glossae Theotiscae*; invenias tamen *fol. 155.* in precatio, maledictio, *Schelta*. *Fol. 172.* *Ptisanæ Fesun* alias *Spruiur*. *Fol. 182.* *Fascinatio Zouper &c.* Donec aliud edocear, Contenta hoc Codice ab ore *Rabani Mauri* dictantis a Discipulis excepta fuisse teneo.

LXV. VIII. 4.

460 Codex membraneus lat. Sec. XII. Folior. 183. 4. eleganter exaratus, rubricis distinctus, olimque Monasterij sancti floriani patav. Dyoc. sequentia continet: I. Glossas seu Interpretationes difficultiorum Vocabulorum S. Scripturae non Alphabeti Ordine, sed Librorum, qui se hac ratione consequuntur: Pentateuchus, Iosue, Judicum, Regum, Prophetæ, Job, Salomon, Paralipomena, Esdras, Esther, Tobias, Judith, Machabæi, Evangelia, Actus, Epistolæ Canonicae, Paulinae, Apocalypsis, et Psalterium. Praeit Quæstio: Quid primum in-

quirendum sit in Libro. Ad quam respondetur: Primum inquirendum est omnium Librorum tempus. Locus. Persona. Et quare non XII. evangelia recipientur. nisi quatuor. quia uidelicet totus mundus constat ex IIII elementis &c. Futili hui rationi insistit pluribus Nofer, sed nota, illius aevo non nisi XII. circumdata fuisse Evangelia, quorum numerus nunc, diversis saltem sub titulis, pene ad XL. adcrevit. Expositio porro illius non tantum ad sacros Libros, sed etiam ad Hieronymi Praefationes porrigitur. Ita ante Genesin explicatur: Presagus. Pentateucus. Sintagma. Apocrifa. Hybaros. Nenias. Authenticos. Oeconomicon. Xenofon. Karismata. Dein Geneseos initium sic habet: Bresith. hebraice. genesis grece. Latine generatio. Paradisus. est locus in orientis partibus constitutus. cuius uocabulum ex greco in latinum uertitur hortus. porro hebraice eden dicitur quod in nostra lingua interpretatur delicie. quod utrumque iunctum facit hortum deliciarum &c. Quibusdam Libris peculiares Tractatiunculae subjiciuntur, ut Genesi De vita Ade, Exodo De habitacione israel, videlicet in Aegypto &c. Plures Libri duplum habent Commentariolum, quorum posterior semper inscribitur Alia edicio. Non indoctum fuisse oportet Glossatorem. Vestigia Hieronymi, Isidori, Walafridi legendis literae plerumque insistit, raro in mystica divertens; hebraicae tamen graecaeque linguae parum gnarus infelius saepe ετυμολογιζει, in quo, uti